

XLIX. LETNIK

1929

III. ŠTEVILKA

LJUBLJANSKI ZVON

MESEČNIK ZA KNJIŽEVNOST IN PROSVETO

SALUTANT MORITURI

FRAN ELLER

V nebo, tja v skrajni mu, najvišji lok,
mogočni stvarnik, préstol si bleščeči
postavil svoj! Pod bron njegovih nog
zajete, gomazé v mravljinji gneči

rodov nešteti množice in v prah
pred zlate se Ti zgrinjajo ikone,
v strmeče kupole pogled jim plah,
v kadila blodne sence truden tone.

Ah, kdo je, ki dozre se Ti do lic,
tako jasnine žejen v čisti duši,
da jezni blisk odgaljenih resnic
temena drznega mu v prah ne skruši?

Svoboden — spel si v trupla nas igó,
nesmrten — voliš bitja si trohljiva,
in ko na vek Ti vedro je oko,
trpiš, da nam ga solz meglà zaliva.

Pa si prižgal nam uma svetlo luč:
slepé jo Tvojih čudežev kresovi —
pa si v popolnost nam podaril ključ:
odpreti z njim ne dajo zla okovi.

In greh naš vrisnil je do nemih zvezd,
bilo Ti žal je vsega, kar si ustvaril,
in v srdcu si nameril težko pest,
a koj pobesil, nisi z njo udaril...

Ni v mlamol svoj premámila Te noč,
in vedel si: razbitih drobcev stike,

vse skléniti bi moral v nov obroč,
dehniti žitja nova v smrtne like

za svet, propalemu enak... Brez nas
utehe ni božanstva koprnenju:
vesoljnost — v kaplji najde si odraz,
vsevečnost — v pen zrcali se pršenju.

Molitev naša Ti jeclja ime,
in v himnah tisoč ver se z njim ponaša,
mi pričamo, mi umiramo za Te,
v potokih kri se Ti daruje naša.

Malike že in njih nebes oblast
je rušila, že péklu zijajoči
dušila golt, za pravde mlado rast
mučencev kri močila tlak je vroči.

In ni še meč jim, ogenj pušk, ne križ
zvestobe ganil v službi tej krvavi,
le skriven gloje strah: da zapustiš
omahujoče jih v trnjevi slavi.

Pa druge zrem: vseskoz in vsenavmes
vprašalcev truma kakor z britvo reže,
razvézali bi radi čvrsto vez,
ki sad na cvet, na zibel krsto preže.

In dvomov dvigajo in zmot in vraž
koprene s plašča Ti gosté in sive,
samí, ker jim odgovora ne daš,
grebó se v tajne Ti neizrekljive.

A tretji še: zavzeti v jutra zor,
podob in sanj in slutenj prebogati,
dolin ponižnost in slemen upor,
si z orli so in slavci kakor z brati.

V besed in zvokov čar in v barv sijaj,
v najdražje, kar srca jim žar je zoril,
odevajo, prerajajo spet v raj
Ti svet, kot lepšega sam nisi stvoril.

Tak službo sveto služijo Ti vsi,
da zadnja zá Te se izčrpa sraga,
junaki padajo, če spodleti,
junake venča z lovorjem jih zmaga.

Mrtvaški molk neskončnih Ti širjav
 nas živ je od iztoka do zatoka,
 ko biča v borbo črt nas in ljubav,
 počiva mirno Ti na slonji roka.

In mirno mótriš, kar je pod Teboj,
 vse stvarstvo Ti ogromna je arena,
 v krvi sopar, v tekmè puhteči znój
 plamte ko bakle solnca Ti ognjena.

In krik se trga bučno iz globin,
 na krilih do prestola se Ti buri:
 Pozdravljen, silni — v grozah bolečin
 in v sreče slàh — salutant morituri!

Caruješ nam, boguješ, a brez nas
 bi car brez carstva bil in brez veličja,
 brez nas Ti bi samotno večni čas
 iskal se v brezdnih gluhega brezličja!

S E R E N I S S I M A

Z G O D O V I N S K I R O M A N — J O Ž E P A H O R

5.

(Nadaljevanje.)

Ustanovitev «Eroice» je silno razdražila duhove na galejah. Povsod je kipelo. Mornarji so se začeli deliti na dve skupini, dasi sami niso natančno vedeli, kam spada kateri. Razkroj še ni bil jasen. Čutila se je le mržnja, ki si je dajala duška v trdih, včasih grozečih besedah, včasih v težkih, razjarjenih kletvinah. To se je zgodilo istočasno, ko so se uvajale na ladji novosti, ki jih niso poznali prej. Nalagala so se nepotrebna opravila, častniki pa so morali čuvati, da so se izvrševale malenkosti. S tem so menda hoteli samo ugotoviti, kdo se sužensko pokori in kdo se noče ukloniti novemu redu. Pričelo se je tipanje, kdo je upornik, da se bo iz tega tipanja polagoma razvil lov nanje.

Večina mornarjev se je spočetka le posmehovala. Obsovraženi, pregoreči reditelji so sicer bedeli nad njimi, a pogosto so se morali osramočeni umakniti spričo njih žgočih opazk. Tedaj so se potuhnili ter preslišali strupene besede, blede in polni srda. Toda včasih so se postavili po robu in takrat je vzkipel ogenj. Nastal je krik, dva, trije moški so si skočili nasproti, včasih cela gruča, da se je bilo bati krvavega spopada.